

Posudek diplomové práce Jany Kovandové
Svět amazonských čarodějů v próze Césara Calva

Vedoucí práce: prof. PhDr. Anna Housková, CSc.

Oponentka: Mgr. Dora Poláková, Ph.D.

Na práci Jany Kovandové oceňuji osobitou volbu tématu a hluboké zaujetí, které ji vedlo k dlouhodobější přípravě diplomové práce. Prózu Peruánce Césara Calva Soriana *Tři půle Ino Moxa a další amazonští čarodějové* (1979) pojala jako básnické dílo, které nevzniká pouze v jedné kulturní tradici, nýbrž je „kulturním překladem“. Tento zásadní jev hispanoamerické literatury má v prozaickém textu peruánského básníka jedinečnou podobu. Janě Kovandové se podařilo jeho originalitu plně postihnout díky tomu, že věnovala pozornost jak oné kulturní (dvojkulturní) rovině, tak detailnímu rozboru všech složek textu a zejména básnického jazyka.

Úkol měla o to těžší, že Calvo se u domorodé kultury nezaměřil na postizitelný způsob života Indiánů, ale na zásadně „jinou“ sféru amazonského šamanismu, na „neuchopitelný svět lidského nitra a jiných dimenzí světa“ (s. 9).

Práce je jasně rozčleněna do kapitol: Autor, Literární kontext, Žánr, Kompozice, Postavy, Jazyk, Celkové vidění světa, jejichž zdánlivou jednoduchost rozvětví promyšlené podkapitoly. Vstupní kontextové kapitoly se opírají o zažitou znalost a jsou, tak jako celá práce, psané s elánem a svěže (například místo obvyklé autorovy biografie typu encyklopedického hesla je zde výrazná portrétní črta). Pasáže o literárním a kulturním kontextu ukazují schopnost nadhledu a interpretace, tedy spojování souvislostí důležitých pro četbu Calvova díla. O zájmu svědčí i zmínky o románech na téma šamanismu z jiných literatur, včetně české.

Přesvědčivě se autorka vyrovnala s problémem žánru této rozsáhlé prózy na pomezí cestopisu, románu a básně, kterou řadí k lyrizované próze či k lyrickému románu. Na rozdíl od hispanoamerické tradice „románů cesty do pralesa“ zdůraznila jako hlavní právě lyrickou povahu textu, jehož kompozice, se složitou sítí různých poloh času a atemporálnosti, je lyricky založena na návratných obrazech a refrénech (po celé délce textu sleduje bohaté variace, například u metaforického spojení motýla a kondora apod.).

V lyrickém propojování a prolínání motivů spatřuje Jana Kovandová stěžejní rys stylu, kompozice i vidění světa, v jehož celistvosti se vše vzájemně prolíná a proměňuje; tvar je významuplný.

Z tohoto hlediska Jana Kovandová zkoumá také postavy, počínaje tím, že autor rozdvojil své jméno mezi vypravěče Césara Soriana a jeho bratrance Césara Calva a otevřel je tak i prolínání identity mezi dalšími postavami, v atmosféře vizi po požití halucinogenní *ayahuasky*. Diplomantka jemně vystihuje přechody mezi snovým viděním a realitou, i mezi historií a mýty; obtížný je však přechod mezi „civilizovanými“ postavami a Indiány, přičemž právě o ten Calvovi a jeho postavám jde.

Zvláště cenná je autorčina vnímavost pro jazyk jako prostor „kulturního překladu“ a pro svět amazonských Indiánů (Ašaninků a Amawaků), a zároveň i pro neredukovatelnou různost jazyků a různé pojetí slova v obou kulturách. Z rozboru širokého rejstříku básnických obrazů vyvstává jedinečný experiment moderního básníka, jenž vyniká bohatou představivostí a

hravostí, kterou přitom dokáže nasáknout světem orální kultury. (Kromě J. M. Arguedase, v práci výrazně zmíněného, by toto propojení mohlo být srovnatelné se stylem Guimarãese Rosy.) Jana Kovandová se ponořila do jazyka Calvovy lyrické prózy se schopností racionální analýzy, znalostí různých tropů a s múzickým smyslem pro krásu poezie.

Spolu s Césarem Calvem spojuje poezii s angažovaností, se sociální, kulturní a ekologickou kritikou. Šamanské „jiné“ chápání přírody, času a prostoru tak v diplomové práci vyznívá jako vzkaz moderní civilizaci, s důrazem na aktuální téma respektu k jiným kulturám a k přírodě a s varováním před jejich ničením.

Autorčín talent pro jazyk dává jejímu vlastnímu stylu přesnost, nápaditost a rytmus. Píše inspirovaně, při vyzrálém zvládnutí odborného stylu a zapojení dobře vybrané odborné literatury, jak obecnějšího zaměření, tak ke Calvovu dílu (které dosud nebylo příliš komentováno). Ke kvalitě této zdařilé diplomové práce přispívá také důsledný překlad všech hojných citátů, v tomto případě zvláště náročný.

Práce Jany Kovandové plně odpovídá nárokům na diplomovou práci. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnotit ji jako výbornou.

Anna Housková

11. 6. 2014